

Ivo Spanjersberg

Wees hard op het
gedrag en zacht
op de persoon,
want vaak zit er
een gevoelige
jongen achter het
enfant terrible

Het enfant terrible

Op elke club loopt er wel eentje rond. In de jeugd, het eerste elftal of misschien verbannen naar een lager team: het enfant terrible. De notoire telaar met sterallures, het stapbeest met de gouden pass. Ook in de topsport komen ze voor. In Rio kostte een nachtje feesten Yuri van Gelder zijn Spelen, hij werd naar huis gestuurd. Denk ook aan John McEnroe, Dennis Rodman, Mario Balotelli of Romario, die bij PSV jaarlijks na de zomer een week later dan afgesproken terugkeerde van het Braziliaanse strand. Recentelijk misdroeg tennisser Nick Kyrgios zich, door al naar zijn bankje terug te lopen nog voordat zijn tegenstander de bal had geslagen. Dit kwam hem op een boete te staan van 15.000 dollar.

Ik krijg weleens de vraag van coaches: Wat te doen met deze ettertjes? Hoe pak ik dit aan als club of als trainer? Hoe zorg ik ervoor dat het gedrag binnen de perken blijft? Als beginnende coach heb ik zelf ook eens met mijn handen in het haar gezeten vanwege de grillen van zo'n talent. Stront eigenwijs zijn ze en ze weten het vaak beter dan jij. En hierbij maken ze, als je niet uitkijkt, hun eigen regels.

Het eenvoudigst zou zijn de lastpak gewoon te verwijderen uit je team of je vereniging. Maar het bijzondere met het enfant terrible is dat hij – ik ben nog niet veel vrouwelijke varianten tegengekomen – ook meestal degene is die drie goals maakt op zondag, twee tegenstanders aan zich bindt en vrijwel geheel op eigen houtje de wedstrijd kan beslissen. Als ie zin heeft. De neiging van veel coaches is dan ook om hem niet te hard aan te pakken en het wangedrag uit eigen belang door de vingers te zien. Dit is de oplossing voor de korte termijn, want het rotjoch krijgt hiermee de bevestiging van wat hij al dacht: 'Ik kan lekker toch doen wat ik wil'.

De coach die rigide het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen' aanhangt en laat zien dat de sterspeler zich geen enkele uitzondering kan permitteren, zal zijn relatie met de sterspeler snel verspelen. Het talent zal zich miskend voelen en gaan mokken. Bovendien bewijst de enorme waslijst aan boetes van Kyrgios dat straffen niet helpt.

De kunst is als eerste de speler aan je te binden, door een goede band op te bouwen. Vaak zijn er complexe oorzaken van het wangedrag. Als je die begrijpt, kun je veel makkelijker gezamenlijk oplossingen en alternatieven bedenken. Vervolgens moet je de speler belangrijk maken. Niet door hem de hemel in te prijzen, dat zal hem slechts lui maken en zijn gemakzucht aanwakken. Maar juist door de lat voor hem hoger te leggen en meer van hem te verlangen. Crujff, een eigenwijs enfant terrible die goed terecht is gekomen, beschrijft in zijn biografie hoe Ajax dit aanpakte door hem op jonge leeftijd af en toe al te laten invallen bij het eerste. Hierdoor moest hij vervolgens van zichzelf voortdurend de beste zijn als hij weer met leeftijdgenootjes speelde. Later hield coach Michels alleen met de jonge Crujff speciale tactische besprekingen en gaf hij hem de verantwoordelijkheid van tactische omzettingen in het veld.

Erken dus het talent, geef het een speciale behandeling en koppel verantwoordelijkheid aan de eigenwijsheid. Maak hem belangrijk en hij zal je dubbel terugbetalen. Maar als hij toch weer uit de bocht vliegt, geef hem dan ook een speciale straf. Wees hard op het gedrag en zacht op de persoon, want vaak zit er een gevoelige jongen achter het enfant terrible, die ook gewoon behoefte heeft aan duidelijkheid, warmte en erkenning.

Ivo Spanjersberg is sportpsycholoog, communicatietrainer en coach. Hij begeleidt al jaren topsporters en professionals uit diverse disciplines. Hij schreef verscheidene artikelen over het mentale aspect van sport en het boek *Slagen, tips voor tennisouders*. (www.ivospanjersberg.nl)